

VERTROUWELIJK

14 April 1950.

Hooggeachte Heer Boon,

Uw vertrouwelijk schrijven van 28 Maart jl. geeft mij aanleiding U in deze privébrief mijn persoonlijke visie op het probleem Nieuw-Guinea te geven.

Voorop zoude ik willen stellen dat wij m.i. bij een eventuele behandeling der kwestie t.z.t. voor de Verenigde Naties een redelijke kans maken op óf een gunstige beslissing óf een (uiteraard eveneens voor ons gunstige) deadlock. Hierbij houd ik geen rekening met de sinds Januari ingetreden volkomen ontmaching van Veiligheidsraad en de andere Verenigde Naties organen als gevolg van het Russische weglopen. Dit kan wellicht nog voortduren tot en met de volgende Assemblée doch hierop rekenen kan men natuurlijk niet. Om een gunstige uitslag te bereiken is echter nodig dat onzerzijds reeds thans een krachtig standpunt wordt ingenomen bij de gedelegeerden van de landen die geacht kunnen worden ons eventueel te zullen steunen. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan Australië, België, Canada, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Ge weet hoe actief de Indonesiërs terzake alhier en elders reeds bezig zijn en hoe met name Palar (letterlijk vanaf de dag dat de RTC-accorden werden gesloten) zijn agitatie voor het afstaan van Nederlands Nieuw-Guinea aan de RIS voert. Dusver wordt er onzerzijds geen enkele tegendruk uitgeoefend en geven wij de - helaas maar al te ware - indruk dat de Nederlandse Regering geen positief standpunt heeft ingenomen. Daarbij komt, dat ons prestige als tot dusver middelgrote mogendheid, dat uiteraard sinds het verlies van het grootste gedeelte van het Rijk alhier nu niet bepaald gestegen is, door een ten aanzien van dit probleem aan te nemen ongedecideerde houding nog verder zou verminderen en ons welgezinde Regeringen er toe zou kunnen brengen niet voor een naar hun mening tóch verloren zaak zich in te zetten. Met andere woorden ik houd er mij van overtuigd, dat indien wij slechts intijds de betrokken Regeringen vertrouwelijk doen weten, dat afstand van onze soevereiniteit niet overwogen wordt, wij van de zijde van de Verenigde

Naties

De Hoogedelgestrengste Heer
Dr. H. N. Boon
Secretaris-Generaal van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken
te 's-Gravenhage.

Naties geen dwangmaatregelen om ons tot cessie te bewegen zullen hebben te duchten. Echter er is periculum in mora en indien wij wachten tot de besprekingen met Djocja op een dood spoor zijn gelopen zou het wel eens te laat kunnen zijn.

Van de vele voordelen die het behoud van Nieuw-Guinea ons m.i. zullen bieden moge ik hieronder enkele opsommen.

Allereerst zou ik echter willen opkomen tegen het door de voorstanders van het afstaan van het gebiedsdeel veelal gebruikte argument dat door cessie aan de RIS de laatste hinderpaal zal worden weggenomen voor het bereiken van een goede Unieverhouding. Ik zou hier tegenover willen stellen dat niet alleen de in de Nederlands-Indonesische Unie gegeven mogelijkheden van invloeduitoefening in de RIS feitelijk zeer gering zijn, doch dat uit het schenden door de Indonesische Regering onmiddellijk na het sluiten van de RTC accoorden van de zo belangrijke bepalingen omtrent de federale structuur van Indonesië reeds thans blijkt dat de nieuwe machthebbers zich ook aan het Unie-statuut niets gelegen zullen laten liggen, indien zulks in hun kraam te pas komt. Daarenboven zal de band reeds door de natuurlijke ontwikkeling steeds lesser worden hetgeen overdracht van conditielose souvereiniteit nu eenmaal meebrengt. De Unie wordt overigens alhier ook door de enkelen die met het bestaan op de hoogte zijn niet als rebel beschouwd terwijl de Indonesiërs (ik mocht dit nog meemaken bij het een dezer dagen aan de Indonesische Ambassadeur te Washington aangeboden diner) er nimmer met een woord over reppen of desgevraagd verklaren dat de Unie slechts een formaliteit is om de pil van de souvereiniteits-overdracht voor de Nederlanders te vergulden.

Zolang wij echter de directe buur blijven van de RIS zullen wij steeds door onze blote aanwezigheid werkelijke invloed behouden terwijl tevens van het voordurend ter plaatse aanwezig zijn van enkele machtsmiddelen een matigende invloed is te verwachten wanneer onze belangen gelaedeerd dreigen te worden.

Voorts acht ik het een belangrijk voordeel dat het nog rechtstreeks besturen van genoemd gebied ons medespreken uit eigen hoofde bij alle Pacific-aangelegenheden zeker stelt. Ik denk hierbij behalve aan algemene kwesties zoals het vredesverdrag met Japan ook aan onze deelname aan lichamen zoals de South Pacific Commission, de "Ecafe" e.d. Voor wat het vredesverdrag met Japan betreft zo betekent het behoud van Nieuw-Guinea onder meer ook, dat Nederland een meer werkzaam aandeel kan nemen aan de voorbereiding van dit verdrag, onder andere door middel van het voortgezet lidmaatschap van de Commissie voor het Verre Oosten te Washington. Indirect kan zulks van niet te onderschatten invloed blijken op onze toekomstige betrekkingen met Japan. Het moge het rechtsgevoel

weinig

weinig bevredigen dat een land, hetwelk een relatief belangrijke bijdrage tot de geallieerde strijd tegen Japan heeft gevoerd, van de vredesonderhandelingen verwijderd gehouden zou worden, doch het is de vraag of dit een terzake afdoend argument zou worden geacht door de Grote Mogendheden wanneer het tevens een land betrof, dat territoriaal niet langer enige macht bezit in het gebied van de Stille Oceaan.

Niet anders staat het met het lidmaatschap der Commissie voor de Zuidzee (South Pacific Commission) welke immers slechts bestaat uit mogendheden met territoriale belangen in dit gebied. Reeds thans rijst in deze Commissie de vraag of Indonesië niet daartoe moet toetreden uit hoofde van zijn souvereiniteit over meer Westelijk gelegen eilanden; hoe die vraag wordt opgelost, is in dit verband van secundair belang, doch in ieder geval zal Nederland geen recht op lidmaatschap der Commissie kunnen doen gelden wanneer het Nieuw-Guinea af zou staan. Ook aan deze vorm van internationaal overleg zou het dus geen deel meer hebben, en het uitstekende wetenschappelijke werk, door Nederlanders in die Commissie gedaan, zou naar alle waarschijnlijkheid ook weldra een zaak van het verleden zijn.

Het lidmaatschap van de regionale Commissie der Verenigde Naties voor Azië en het Verre Oosten zou, wat Nederland betreft, wellicht nog enige tijd voortduren ook indien Nieuw-Guinea zou worden geabandonneerd. Doch de basis zou uitermate wankel zijn geworden; Nederland zou, onder verwijzing naar de Unie met Indonesië en de belangen bij het gebied der Commissie, een voortgezet lidmaatschap misschien vermogen te rechtvaardigen. Doch wanneer de Economische en Sociale Raad de "terms of reference" der Commissie herziet, gelijk zij bij voorbeeld moet doen zodra Indonesië lid der Organisatie der Verenigde Naties zou worden en dan niet langer "associate member" doch vol lid der Commissie zou willen zijn, dan kan van Indonesische zijde tevens op goede gronden worden betoogd, dat het lidmaatschap van de Unie-deelgenoot Nederland's lidmaatschap overbodig maakt aangezien toch de Unie reeds door Indonesië in de Commissie is vertegenwoordigd. Als mogendheid verantwoordelijk voor Nieuw-Guinea zou Nederland daarentegen uit eigen hoofde lid der "Ecafe" blijven, en daardoor ook de nuttige contacten met de overige leden der Commissie kunnen voortzetten.

Van waarde is ook, dat deze lidmaatschappen ons, naast de behartiging van eigen belangen, de mogelijkheid zullen bieden samen te werken met de RIS en ons bij stemmingen het gewicht van een eigen stem geven.

Voor wat de economische kant van het probleem betreft moge ik mij beperken met nogmaals te wijzen op de verkeers politieke mogelijkheden die het ter plaatse aanwezig zijn ons bieden. Op

scheepvaart-

scheepvaart- en speciaal luchtvaartterrein zullen wij ons in een mogelijk reeds nabije toekomst wellicht gelukkig kunnen prijzen in het Verre Oosten nog eigen territoir te bezitten.

Het nadeel van onder artikel 73(e) rapporten te moeten blijven indienen sacht ik van ondergeschikte aard. Wij zullen in precies dezelfde situatie verkeren als b.v. België, Engeland en speciaal Australië en wij zullen onze politiek ter zake kunnen afstemmen op die dezer landen, die, zoals bekend, hoe langer hoe meer bezwaren tegen de door de Verenigde Naties op dit gebied gevolgde praktijken uiten.

In dit verband lijkt het mij dat een mandaat of trustschap van de Verenigde Naties weinig aantrekkelijk is daar de van de zijde van de trustschapsraad (gezien de samenstelling van dit lichaam) te verwachten condities ons dermate zullen beperken, dat werkelijke gezagsuitoefening waarschijnlijk zeer gering zal zijn.

Ook op defensie terrein zullen wij door onze aanwezigheid ter plaatse zo nodig een werkelijke bijdrage kunnen leveren tot de verdediging van de Uniegenoot.

Tenslotte zult ge, beter dan ik, de psychologische waarde die ons standhouden in Nieuw-Guinea voor ons volk zal hebben, kunnen beoordelen doch ik ben aanvankelijk geneigd deze waarde zeer hoog te achten.

Resumerend zou ik willen herhalen het in aanhef dezes gedane pleidooi voor het spoedig innemen van een definitief positief standpunt en dit standpunt met kracht naar voren brengen bij de ervoor in aanmerking komende Regeringen.

Waar bovenstaande regelen een reactie mijnerzijds inhouden op een door U oorspronkelijk aan de Ambassadeur te Ottawa gezonden brief (waarvan naar ik aanneem ook afschrift werd gezonden aan Washington) meen ik in Uw geest te handelen door afschrift dezes eveneens aan Dr. van Roijen en Mr. van Kleffens toe te zenden.

Gelooft U mij, met vele groeten,

steeds gaarne,

w.g. D. J. von Balluseck.